

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
«ԱՐԵՎԻԿԱ» ԲՆԱԴԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐ

[Handwritten signature]

Ա. ՄԻՆԱՍՅԱՆ

«26» 03 2018թ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 22

Ձեռնարկողը՝

«ԱՎԳԱՄԱՐ» ՓԲԸ

22 Լոռու մարզ, ք. Ստեփանավան,
Արմանիս թաղամաս

Գործունեությունը՝

Դեղին և Սև գետերի ավազանում երկաթաճեղքախուզական աշխատանքների իրականացման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտ
«Լոռու մարզ»

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրեն՝

[Handwritten signature]

Վ. Սահակյան

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱԶՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱԶՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 22

«26» 03 2018թ.

ՀՀ Լոռու մարզի Դեղին և Սև գետերի ավազանում երկրաբանահետախուզական աշխատանքների իրականացման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտ

Ձեռնարկող՝ «Սազամար» ՓԲԸ
Ներկայացված նյութեր՝ Նախնական գնահատման հայտ, կից փաստաթղթեր
Գործունեության կատեգորիա՝ /Գ կատեգորիա/
Տեղադրման վայրը՝ ՀՀ Լոռու մարզ, Ստեփանավան, Գյուլագարակ,
Շենավան և Սարահարթ համայնքներ

ՀՀ Լոռու մարզի Դեղին և Սև գետերի ավազանում երկրաբանահետախուզական աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտը մշակվել է շրջակա միջավայրի հնարավոր բացասական ազդեցությունները կանխարգելելու, նվազեցնելու և գործունեության ազդեցության վերաբերյալ պարբերաբար տեղեկատվություն ստանալու նպատակով:

ՀՀ Լոռու մարզի Դեղին և Սև գետերի ավազանում երկրաբանահետախուզական աշխատանքների կատարման սույն աշխատանքային ծրագիրը կազմվել է 'Սազամար' ՓԲ ընկերության նախաձեռնությամբ և ֆինանսական միջոցներով:

Աշխատանքների իրականացման նպատակն է հանքային դաշտի սահմաններում նախկինում, ինչպես նաև 2018-2020թ.թ. ընթացքում կատարվելիք աշխատանքների արդյունքներով ճշգրտել և լրացնել հանքերևակման տարածքում առանձնացված հեռանկարային տեղամասերի երկրաբանական կառուցվածքի, հանքայնացված գոտիների և հանքերակների ձևաբանության ու տեղադրման տարրերի, օգտակար հանածոյի նյութական կազմի, որակի մասին տեղեկատվությունը, ինչպես նաև տալ առանձին տեղամասերի հեռանկարային գնահատականը:

Նախատեսվող գործունեության նպատակը Դեղին և Սև գետերի ավազանում հայտնի հանքերևակումների արդյունաբերական նշանակության գնահատումն է, այդ թվում երևակման հանքայնացման ինտենսիվության, միներալային կազմի, տարածական, տեղադիրքային և կառուցվածքային առանձնահատկությունների պարզաբանումը: Այս տարրերի պարզաբանումը հնարավորություն կնձեռնի հետագայում դրանց յուրացման և Արմանիսի հարստացուցիչ ֆաբրիկայում վերամշակման նպատակով ներգրավվելու հնարավորությունների մշակումը: Աշխատանքների ընթացքում նախատեսվում է նախկինում իրականացված հետախուզական աշխատանքների ցանցի խտացում, դրանց վրա նոր հորոտանցքերի հորոտում: Որոնողական և հետախուզական աշխատանքներ են

նախատեսվում ուլտրահիմքային դայկային մարմնի տեղակայման ուղղությամբ նոր հանքաերևակումների որոնման և ուսումնասիրման նպատակով:

Դեղին և Սև գետերի ուսումնասիրության տարածքը գտնվում է Ստեփանավան քաղաքի Արմանիս թաղամասից 10կմ, Ուրասար գյուղից 7.5 կմ հարավ համանուն գետերի ջրահավաք ավազանի սահմաններում, որտեղ նախատեսվում է իրականացնել երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքներ: Ուսումնասիրության տարածքը ընդգրկում է ՀՀ Լոռու մարզի 4 համայնքների հողատարածքներ 29,8քառ.կմ ընդհանուր տարածքով՝ Ստեփանավան համայնքից 5.9 քառ.կմ, Գյուլագարակ համայնքից 19.5 քառ.կմ, Սարահարթ համայնքից 2.6 քառ.կմ և Շենավան համայնքից 1.8կմ քառ:

Շրջանի կլիման մեղմ է, խոնավ, ինչով բացատրվում է տեղի ջրային ցանցի ջրառատությունը, օդի բազմամյա տարեկան միջին ջերմաստիճանը ամռանը կազմում է +14°C, ձմռանը՝ -15°C: Տեղումների տարեկան միջին քանակը կազմում է 660մմ: Ձյան ծածկույթը ուսումնասիրությունների տարածքում մնում է 4-5 ամիս:

Տարածաշրջանի հիմնական ջրային ռեսուրսը Ձորագետն է իր վտակներով: Անմիջապես հանքավայրի մոտով է հոսում Ձորագետի աջակողմյան վտակներից՝ Չքնաղը:

Տարածաշրջանում գործում է Գյուլագարակի սոճու պետական արգելավայրը, որը ներկայացվող տեղանքից գտնվում է ավելի քան 5 կմ հեռավորության վրա և բնականաբար երկրաբանական ուսումնասիրությունները կամ հանքարդյունահանման գործունեության չի կարող որևէ ազդեցություն ունենալ արգելավայրի վրա: Անմիջապես ուսումնասիրության ներգրավվող տարածքներում ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքերում գրանցված տեսակներ, դրանց աճելավայրեր, ապրելավայրեր, միգրացիոն ուղիներ չեն արձանագրվել:

Ուսումնասիրության տարածքն ընդգրկող բոլոր չորս համայնքների հողատարածքներն էլ արոտավայրեր են: Այդ տարածքներում բացակայում են պատմամշակութային հուշարձաններ և հատուկ պահպանության հողեր: Ուսումնասիրության տարածքում կան անտառապատ հատվածներ, որոնք կազմում են ընդհանուր առմամբ 1.5%, դրանք կղզյականման առանձնացված տարածքներ են, որոնցում որևէ աշխատանքներ նախատեսված չեն: Հանքավայրում և նրան մոտ տարածքներում սողանքային մարմիններ հայտնի չեն:

Տարածքի մի քանի հատվածներում ընդհանուր առմամբ 50 հա տարածքի վրա նախատեսված են հետախուզական հորոտման աշխատանքներ և տոպոմարկշեյդերեկան աշխատանքներ: Աշխատանքների ընթացքում օգտագործվում են նախկինում կառուցված գրունտային ճանապարհներ, նորերի կառուցում չի նախատեսվում, քանի որ չկա դրա անհրաժեշտությունը: Բոլոր աշխատանքներից հետո, որոնք կատարվելու են հողաբուսական շերտի խախտմամբ, տարածքները ռեկուլտիվացվելու են: Ուսումնասիրությունների ընթացքում չեն իրականացվելու հորոտապայթեցման աշխատանքներ: Աշխատանքների ընթացքում հողային, ջրային և օդային ավազանի աղտոտում տեղի չի ունենա:

Նախատեսվում են հետևյալ երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքներ՝

- Ուսումնասիրության տարածքի սահմաններում հայտնի հանքակուտակների և հանքաերևակումների մակերեսում տարածման և եզրագծման նպատակով նախատեսվում է 1:10000 մասշտաբի երթուղիների անցում, նպատակ հետապնդելով ճշգրտել հանքային դաշտի երկրաբանական կառուցվածքը, հայտնաբերել նոր հանքային մարմիններ և նմուշարկել: Վերոհիշյալ աշխատանքների ծավալը կազմում է 2000 կմ:

- Հանքային դաշտում առկա հիդրոթերմալ փոփոխված գոտու քարտեզագրման, դրանում հանքայնացման բնույթը, հանքային մարմինների և հանքակուտակների և դրանցում մետաղական օգտակար բաղադրիչների տարածման ու բաշխման օրինաչափությունների, մարմինների ձևաբանական առանձնահատկությունների ուսումնասիրման նպատակով նախատեսվում է իրականացնել հետախուզաառուների անցում: Այս նպատակների համար նախատեսվում է իրականացնել 5000մ³ մակերեսային փորվածքների անցում: Հանքայնացման տարածման ուղղությամբ անընդհատության

պարզաբանելու նպատակով՝ նախատեսվում է հանքայնացված գոտիները նմուշարկել ամբողջ հզորությամբ: Լեռնային աշխատանքները նախատեսվում է իրականացնել ձեռքի աշխատանքով: Ընդհանուր առմամբ ուսումնասիրության տարածքում նախատեսվում է անցնել 5000մ³ հետախուզատուներ և իրականացնել բնական մերկացումների մաքրվածքներ:

- Նախկին տարիներին ուսումնասիրված տեղամասերում հանքայնացման եզրագծման, հանքային մարմինների անընդհատության պարզաբանման, հանքաքարերի որակատեսխոլոգիական և քանակական հատկությունների ուսումնասիրության և լրահետախուզման նպատակով նախատեսվում է հետախուզական ցանցի խտացում, որոնց վրա պետք է իրականացնել հորատման աշխատանքներ: Նախատեսվում է իրականացնել կարճամետրաժ (մինչև 50 մ) և հետախուզական հորատում (մինչև 200 մ): Հորատումը պետք է իրականացվի կրկնակի հորատահանուկային գործիքային եղանակով, որը կապահովի հորատահանուկի ելքի առնվազն 95% ելք: Ընդհանուր առմամբ սույն նախագծով նախատեսվում է հորատել մոտ 2000մ կարճամետրաժ և 5000մ հետախուզական հորատանցքեր: Հորատանցքերի տեղադիրքն ուսումնասիրության տարածքում և հանքերևակումների սահմաններում՝ կվորոշվի երկրաբանական հանության և լեռնային փորվածքների նմուշարկման արդյունքներով:

- Ուսումնասիրության տարածքում հանքային մարմինների ուսումնասիրության, խորքում դրանց հետապնդման, ինչպես նաև չորրորդական նստվածքների զարգացման հատվածներում հանքակուտակների հայտնաբերման և ուսումնասիրության նպատակով նախատեսվում է իրականացնել երկրաբանական ուսումնասիրություններ երկրաֆիզիկական էլեկտրա-հետախուզական մեթոդների կիրառմամբ: Հիմնականում նախատեսվում է աշխատանքները իրականացնել էլեկտրահետախուզական ВЭП և ВЭЗ մեթոդները: Երկրաֆիզիկական ուսումնասիրության այս մեթոդներով նախատեսվում է ուսումնասիրել մի քանի առանձնացված տեղամասեր ընդհանուրը 4.0 կմ² տարածքում:

- Մերկացումներում և լեռնային փորվածքներում նմուշարկման հիմնական ձևը ընտրված է ակոսային նմուշարկումը: Հաշվի առնելով, որ հանքային գոտիներում և երակներում հանքայնացումը բաշխված է խիստ անհավասարաչափ, նմուշի ակոսի (հանույթը) ընդունվում է 10x5սմ (լայն x խորություն): Փորվածքներում ակոսի երկարությունը որոշվում է կախված հանքային մարմնի հզորությունից, ինչպես նաև փոփոխվում է կախված հանքային մարմինների կառուցվածքային առանձնահատկություններից:

Մերկացումներում ակոսը վերցվում է հանքային մարմնի տարածմանը ուղղահայաց: Օգտակար հանածոյի պարունակությունների ուսումնասիրության նպատակով նմուշարկումը իրականացվում է ըստ սեկցիաների, որտեղ նմուշի երկարությունը ընդունվում է 1 մ:

Ընդամենը հանքային դաշտի երևակումներից և հանքայնացված տեղամասերից կվերցվի 1000 ակոսային նմուշ:

-Հորատման աշխատանքների արդյունքում ստացված հորատահանուկը ենթակա է նմուշարկման: Նմուշարկման պետք է ենթարկվի հորատահանուկի հանքայնացված հատվածները, իսկ դատարկ ապարների հատվածներում նմուշարկումը կիրականացվի ընդհատումներով՝ 5-10 մ հատվածից մեկ նմուշ: Հանքայնացված, հանքային տեղամասերը պարփակող հատվածներում նմուշարկումը կիրականացվի անընդհատ: Հորատահանուկի նմուշարկումը կիրականացվի հորատահանուկի երկու կեսի մեխանիկական սղոցման եղանակով, որի կեսը կպահպանվի մինչև աշխատանքների ավարտը և անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել տեխնոլոգիական նմուշների կազմման համար: Ընդհանուր առումով հորատահանուկային նմուշների ընդհանուր քանակը կկազմի 1500 նմուշ:

- Տեղամասերում հանքաքարի նյութական կազմը և դրա վերամշակման տեխնոլոգիական հատկությունները ուսումնասիրելու նպատակով նախատեսվում է վերցնել 5տ քաշով 3 համախառն նմուշ, որոնք հետազոտվելու են <<Սագամար>> ՓԲԸ լաբորատորիայում:

- Դաշտային աշխատանքների ընթացքում հանքաերևակումներից և տեղամասերից վերցված բոլոր նմուշները պետք է ենթարկվեն անալիտիկ ուսումնասիրությունների: Սահմանված կարգով դրանց համար հավատարմագրված լաբորատորիաներում:

- Հանքային դաշտի ապարների ուսումնասիրության նպատակով նախատեսվում է իրականացնել 50 թափանցիկ և 30 հանքային հղկուկների ուսումնասիրություն: Շլիխային հանույթի ընթացքում վերցված նմուշները կենթարկվեն միներոլոգիական ուսումնասիրման: Ընդհանուր առումով՝ 80 նմուշ:

- Հանքաքարի ծավալային զանգվածի որոշման համար նախատեսվում է հետազոտել ամեն հանքաերևակումից երկուական նմուշ ամեն տարատեսակից: Ընդհանուր առմամբ 20 մենաքարային նմուշ:

- Երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ընթացքում իրականացված բոլոր երկրաբանական երթուղիները, լեռնային փորվածքները և հորատանցքերը պետք է փաստագրվեն, որի ընթացքում դրանք պետք է տեղակապվեն տեղանքի հետ: Պետք է իրականացվի հանքային մարմինների չափագրում, նմուշարկում, փորվածքների պատկերագրում և տեղադրում քարտեզների վրա: Իրականացվելու է տեղայնական քարտեզների, պլանների, նմուշարկման մատյանների վարում:

- Նախատեսվում է հանքաերևակումների սահմաններում իրականացնել 1:1000 և 1:2000 մասշտաբի տոպո հանութային աշխատանքներ: Լեռնային փորվածքները, հորատանցքերը և պետք է գործիքային եղանակով ամրակապված լինեն տոպոհիմքերի վրա: Իրականացվելու է մարկշեյդերական սպասարկում ամբողջ դաշտային աշխատանքների ընթացքում:

- Երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ավարտից հետո օգտակար հանածոների հնարավոր արդյունաբերական նշանակությունը գնահատելու նպատակով բոլոր հանքաերևակումների համար կկազմվեն տեխնիկա-տնտեսական հիմնավորումներ և զեկույցներ:

Աշխատողների և բեռների փոխադրումը նախատեսվում է իրականացնել 1-ին և 2-րդ կարգի գրունտային ճանապարհներով 2-8տ բեռնատարողությամբ ավտոմեքենաներով:

Լեռնային փորվածքներում պետք է իրականացնել փորվածքների հետլցման և ռեկուլտիվացման աշխատանքներ:

Նախագծային աշխատանքների իրականացման արդյունքում կգնահատվեն <<Հանքափոր>> և Սև գետի ծծումբ-հրաքարային հանքաերևակումների, Դեղին գետի պղնձի, <<Մեծ փլուզում>> տեղամասի արդյունաբերական պաշարները, C₁ և C₂ կարգերով:

Որոնողական աշխատանքները նախատեսվում է իրականացնել հորատման միջոցով: Հետախուզման նման եղանակը շրջակա միջավայրի վրա բնապահպանական տեսակետից կունենա թույլ ազդեցություն: Հետախուզական աշխատանքները նախատեսվում են իրականացնել հաշվի առնելով ընդերքի և շրջակա միջավայրի պահպանության մասին <<Օրենսդրության պահանջները: Հետախուզական աշխատանքների ընթացքում շրջակա միջավայրի պահպանությանն ուղղված նախատեսվել են հետևյալ միջոցառումները:

- Հանքերևակումում և ավտոճանապարհների վրա մթնոլորտային օդի մաքրության պարբերաբար հսկողություն:

- Փոշեզրկման նպատակով արտադրական գոտիներում (հորատհրապարակներ, ճանապարհներ) ջրման աշխատանքների իրականացում:

- Օգտագործվող ագրեգատները աշխատեցնել սարքին վիճակում՝ վնասակար գազերի գերնորմատիվային արտանետումները բացառելու նպատակով:

Հետախուզության ժամանակ թափոնակույտեր չեն առաջանա և լրացուցիչ տարածքներ չեն զբաղեցվի: Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների արդյունքում առաջացած հորատման թագագլխիկների թափոնները, նավթամթերքների և քսայուղերի մնացորդները, ընկերության սեփական ավտոտրանսպորտով տեղափոխվելու են

Սագամար ՓԲԸ-ի արտադրական տարածք: Ստորև բերվում է բնապահպանական միջոցառումների ծրագիրը:

Նախատեսվող աշխատանքների ժամանակ նախատեսվում է կատարել հողի բերրի շերտի հանում և պահպանում հատուկ առանձնացված վայրում հետագա ռեկուլտիվացիայի համար:

Տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի ժամանակ հնարավոր է ծխազագերի և անօրգանական փոշու արտանետումներ, որոնց նվազեցման համար նախատեսվում է իրականացնել մեքենաների տեխնիկական վիճակի նախնական և պարբերական ստուգումներ, շարժիչների աշխատանքի կարգավորում, արտանետման խողովակների վրա գտիչների տեղադրում:

Օգտագործված յուղերից, վառելիքի թափվածքից, հորատման պոլիմերային լուծույթից հողերի աղտոտումը կանխելու նպատակով նախատեսվում է դրանք կուտակել անջրաթափանց տակառներում: Հողերի աղտոտումը կանխելու նպատակով նախատեսվում է տարեկան երկու անգամ իրականացնել հողերի նմուշառում:

Հետախուզական աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է հորատահրապարակների տարածքի ռեկուլտիվացիա, որի ընթացքում հորատման հարթակների կառուցման և մակերևութային փորվածքների անցման ժամանակ կուտակված հանքային մարմինները ներփակող արմատական ապարները կփովեն և կհարթեցվեն, կծածկվեն առկա հողաբուսական շերտով: Ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների իրականացման համար անհրաժեշտ գումարը հաշվարկվել է 13.0 մլն դրամ:

Եզրահանգումներ. Ուսումնասիրության ընթացքում ազդեցությունները լինելու են ժամանակավոր, տեղային, թույլատրելի նորմերի սահմաններում: Նախատեսված են մի շարք բնապահպանական միջոցառումներ, որոնք կնվազեցնեն գործունեության ազդեցությունը շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա:

Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որոնց ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինները և հասարակայնությունը հավանություն են տվել նախագծի իրականացմանը:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացքում պարբերաբար իրականացնել հողի, ջրի, օդի վերահսկման աշխատանքներ, և արդյունքները ներառել մոնիտորինգի պլաններում:
2. Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ընթացքում՝ ելնելով տարածքի յուրահատկությունից, անհրաժեշտ է խստագույնս հետևել նախնական գնահատման հայտի փաստաթղթերում ամրագրված բնապահպանական միջոցառումներին և սոցալ-տնտեսական ծրագրին, իսկ դրանց չբավարարման դեպքում ներառել լրացուցից միջոցառումներ՝ պարտադիր կարգով պահպանելով բնապահպանական, կառուցման և շահագործման հետ կապված բոլոր նորմերը:
3. Երկրաբանական ուսումնասիրության ընթացքում առաջացած շինարար կուտակումն և հեռացումն (կենցաղային աղբ), ինչպես նաև ջրօգտագործումն անհրաժեշտ է իրականացնել ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:
4. Մինչ գործունեության իրականացումն անհրաժեշտ է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստանալ համապատասխան համաձայնություններ և թույլտվություններ:
5. Որոնողահետախուզական աշխատանքների իրականացման արդյունքում՝ տեղամասում առկա ջրային ավազանի վրա հնարավոր վնասակար ազդեցությունների կանխարգելման, նվազեցման կամ բացառման նպատակով անհրաժեշտ է ուղղորդվել

«Կառավարության 2005թ. հունվարի 20-ի թիվ 64-Ն որոշմամբ հաստատված չափորոշիչներով, իսկ անտառային հողերում՝ «Կառավարության 2007թ. օգոստոսի 30-ի N 1045-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Սագամար» ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված «Լոռու մարզի Դեղին և Սև գետերի ավազանում երկաթանահետախուզական աշխատանքների իրականացման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի վերաբերալ տրվում է դրական եզրակացություն, վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Մասնագետ

Ձ. Զուռնայան